

AIRIJOJE DIRBANČIŲ UŽSIENIEČIŲ DARBO TEISĖS

Ar Jūs esate užsienietis, dirbantis Airijoje?

Jei taip, tuomet Jūs galite naudotis visomis darbo teisėmis ir garantijomis, kurias suteikia Airijos įstatymai.

Kas yra Jūsų darbdavys?

Dažniausiai tas asmuo ar bendrovė, kuri moka Jums darbo užmokestį, yra Jūsų darbdavys; jis atsako už tai, kad Jūs galėtumėte naudotis savo minimaliomis teisėmis, išdėstytomis šioje brošiūroje.

PASTABA:

Pagal Airijos įstatymus, įdarbinimo agentūros privalo turėti licenciją, ir jos neturi imti mokesčio vien už tai, kad ieško darbo kitam asmeniui.

KAIP ĮSIDARBINTI:

Sutartį ir darbo sąlygas aptaria darbdavys ir darbuotojas. Tačiau reikia pastebėti, kad pasirašytoje sutartyje numatytos teisės negali būti mažesnės už privalomas minimalias teises, išdėstytas šioje brošiūroje.

Jūsų darbdavys privalo suteikti Jums tam tikrą informaciją raštu – svarbiausias Jūsų darbo sutarties sąlygas – per du mėnesius nuo darbo pradžios (1994 m. Darbo sąlygų (informacijos) įstatymas). Ši informacija apima:

- darbdavio pavadinimą ir adresą
- darbo vietą
- darbo pavadinimą/pobūdį
- darbo laikotarpio pradžią
- jei darbas laikinas, numatomą darbo laikotarpį
- jei įdarbinama konkrečiam laikotarpiui, sutarties galiojimo terminą
- darbo užmokesčio įkainį [ir tam tikrą mokėjimo laikotarpį, pagal kurį bus apskaičiuojamas nacionalinis minimalus darbo užmokestis]
- mokėjimo laikotarpį (kas kiek laiko Jums bus mokamas darbo užmokestis)
- darbo valandas (įskaitant viršvalandžius)
- apmokamas atostogas
- sąlygas, susijusias su tais atvejais, kai Jūs negalite dirbti dėl ligos ar traumos
- pensijas ir pensijų sistemas

- terminus, per kuriuos darbdavys ir Jūs privalote įteikti įspėjimą apie darbo nutraukimą
- nuorodas į bet kurias kolektyvines sutartis, turinčias įtakos Jūsų darbo sutarčiai

DARBO UŽMOKESTIS

Minimalus darbo užmokestis

Paprastai darbuotojai turi teisę į minimalų darbo užmokestį, kuris pagal 2000 m. Nacionalinio minimalaus darbo užmokesčio įstatymą sudaro £4,40 (5,59 euro) už valandą, jei Jūs vyresnis nei 18 metų ir dirbote ne mažiau kaip dvejus metus, iki Jums sukako 18. Kitoms darbuotojų kategorijoms taikomi mažesni įkainiai.

Šis įkainis nuo 2001 m. liepos 1 d. padidės iki £4,70 (5,97 euro) už valandą, o nuo 2002 m. spalio 1 d. dar padidės iki £5,00 (6,35 euro).

Kai kuriuose pramonės sektoriuose, įskaitant žemės ūkį, statybą, viešbučių ir viešojo maitinimo verslą, galioja susitarimai, pagal kuriuos šių sričių darbuotojams taikomi didesni nei nacionalinis minimalūs darbo užmokesčio įkainiai. Smulkesnė informacija suteikiama paprašius.

Darbo užmokesčio lapelis

Remiantis 1991 m. Darbo užmokesčio mokėjimo įstatymu, darbdavys, išmokėdamas Jums darbo užmokestį, privalo Jums išduoti raštišką pažymą apie Jūsų bendrą darbo užmokestį ir duomenis apie visas išskaitas. Jei darbo užmokestis mokamas kreditiniu pervedimu, pažyma apie darbo užmokestį turi būti įteikta darbuotojui kaip galint greičiau po kreditinio pervedimo. Įstatymas taip pat gina darbuotojus nuo neteisėtų išskaitų iš darbo užmokesčio.

DARBO TRUKMĖ

1997 m. Darbo laiko organizavimo įstatymas nustato darbuotojų teises, kurios liečia:

Maksimalų savaitės darbo valandų skaičių

Jūsų darbdavys neturi teisės reikalauti, kad Jūs dirbtumėte daugiau nei vidutiniškai 48 valandas per savaitę; šis vidurkis skaičiuojamas už 4, 6 ar 12 mėnesių (daugeliu atvejų ne daugiau, kaip už 4 mėnesius).

Minimalios poilsio valandos / pertraukos

Jūs turite teisę į šias **minimalias** pertraukas:

- 11 nepetraukiamo poilsio valandų per 24 valandų laikotarpį

- vieną 24 valandų trukmės poilsio pertrauką per savaitę po kasdieninės (11 valandų trukmės) poilsio pertraukos
- 15 minučių pertrauką, dirbus 4,5 valandos, ir dar vieną 15 minučių pertrauką po 6 valandų darbo, **arba** 30 minučių pertrauką po 6 valandų darbo, jei Jūs nepasinaudojote 15 minučių pertrauka, išdirbęs (-usi) 4 ½ valandos.

Atostogos

Teisės į atostogas įgyjamos nuo tos dienos, kada pradėjote dirbti.

Jūs turite teisę į minimalias kasmetines 4 darbo savaitių atostogas, suteikiamas už tuos metus, už kuriuos skaičiuojamos atostogos. Jūs turite teisę tik į trumpesnes atostogas, jei dirbote trumpesnę laiką.

Jei dirbate ne visą darbo dieną, turite teisę į kasmetines atostogas, kurių trukmė - 8% dirbtų valandų skaičiaus, tačiau ne ilgesnes nei 4 savaitės.

Darbuotojai, dirbantys visą darbo dieną, turi teisę į devynias valstybines šventes per metus; ryšium su tuo darbdavys turi teisę pasiūlyti Jums vieną iš šių keturių variantų:

- apmokamą poilsio dieną, arba
- apmokamą poilsio dieną tą mėnesį, arba
- papildomą metinių atostogų dieną, arba
- papildomai išmokėti darbo užmokestį už vieną dieną.

Devynios valstybinės šventės Airijoje yra:

- (a) Kalėdos,
- (b) Šv.Stepono diena,
- (c) Šv.Patriko diena,
- (d) Velykų Pirmadienis,
- (e) Pirmasis gegužės pirmadienis,
- (f) Pirmasis birželio pirmadienis,
- (g) Pirmasis rugpjūčio pirmadienis ir
- (h) Sausio 1-oji.

Tam, kad ne visą darbo dieną dirbantys asmenys įgytų teisę į išeigines valstybines šventes, jie turi būti dirbę mažiausiai 40 valandų per 5 savaites prieš tą valstybinę šventę.

Darbas sekmadieniais

Jūs turite teisę į papildomą užmokestį už darbą sekmadienį.

DISKRIMINACIJA

Darbuotojai yra ginami nuo diskriminacijos darbe, nepriklausomai nuo jų amžiaus, lyties, šeimyninės padėties, rasės, religijos, seksualinės orientacijos, negalios arba narystės keliaujančioje bendruomenėje (1998 m. Lygybės darbe įstatymas).

Pasiteiravimai ar skundai turi būti siunčiami adresu: Lygybės inspekcija (The Equality Authority), Clonmel Street (off Harcourt Street), Dublin 2, telefonas (01) 417 3333, arba skambinkite vietinių pokalbių tarifo linija 1890 245545 (už 01 kodo ribų).

MOTINYSTĖS ATOSTOGOS

Pagal 1994 m. Motinystės apsaugos įstatymą, nėščia darbuotoja turi teisę į motinystės atostogas.

Visą informaciją apie šias teises galima gauti iš Lygybės inspekcijos (The Equality Authority), Clonmel Street (off Harcourt Street), Dublin 2, telefonas (01) 417 3333, arba skambinkite vietinių pokalbių tarifo linija 1890 245545 (už 01 kodo ribų).

DIRBANTYS VAIKAI IR JAUNUOLIAI

1996 m. Jaunimo apsaugos (darbo) įstatymas

I Asmenys iki 16 metų amžiaus:

Iš esmės joks darbdavys negali įdarbinti asmens iki 16 metų amžiaus. Šioje bendroje taisyklėje yra kelios išimtys, kadangi vaikas iki 16 metų amžiaus gali dirbti filmų gamyboje, teatre, sporto ar reklamos srityse, gavus ministro licenciją.

Mokslo metų metu

Asmuo, kuriam sukako 15 metų, gali dirbti mokslo metų metu šiomis aplinkybėmis:

- darbas yra lengvas
- darbo valandų skaičius bet kurią savaitę neviršija 8

Ne mokslo metų metu

Asmuo, kuriam sukako 14 ar 15 metų, gali dirbti ne mokslo metų metu šiomis aplinkybėmis:

- darbas yra lengvas
- ne daugiau kaip 7 valandas bet kurią dieną
- ne daugiau kaip 35 valandas bet kurią savaitę

Asmuo, jaunesnis nei 16 metų, jokiais dienomis negali dirbti nuo 8 valandos vakaro iki kitos dienos 8 valandos ryto. Kitaip tariant, jokiais aplinkybėmis neleidžiama dirbti naktį.

Pertraukos

Kaip darbuotojui, kuriam dar nesuėjo 16 metų, Jums privalo būti suteiktos šios pertraukos:

- 30 minučių po 4 valandų darbo
- 14 valandų nepertraukiamo poilsio per kiekvieną 24 valandų laikotarpį

-2 dienos (jei įmanoma, ištiesai) kiekvieną 7 dienų laikotarpį.

Prieš Jums pradėdant dirbti, turi būti gautas raštiškas Jūsų tėvų arba globėjų leidimas, o Jūsų darbdavys privalo patikrinti Jūsų gimimo liudijimą.

II JAUNUOLIAI – 16 ir 17 metų amžiaus

Darbo laiko apribojimai

- Jūs neturite teisės dirbti daugiau kaip 8 valandas per dieną, arba 40 valandų per savaitę.
- Jūs negalite dirbti nuo 10 valandos vakaro iki kitos dienos 6 valandos ryto. Kitaip tariant, jokiais aplinkybėmis neleidžiama dirbti naktį.
- Jūs negalite dirbti daugiau kaip 4,5 valandos be pertraukos, kuri turi būti ne trumpesnė kaip 30 min.
- Jums turi būti suteikta 12 poilsio valandų (jei įmanoma, ištiesai) per parą.
- Jums turi būti suteiktos 2 poilsio dienos (jei įmanoma, ištiesai) kiekvieną 7 dienų laikotarpį.

ATLEIDIMAS IŠ DARBO

1977-1991 m. Neteisėto atleidimo iš darbo įstatymai

Paprastai darbuotojas turi būti nepertraukiamai išdirbęs mažiausiai 12 mėnesių pas savo darbdavį, kad galėtų pareikšti pretenziją dėl neteisėto atleidimo iš darbo, remdamasis aukščiau nurodytais įstatymais. Jei darbuotojas įsidarbino per agentūrą, neteisėto atleidimo iš darbo atveju jo darbdaviu laikoma bendrovė, kurioje jis dirba, o ne įdarbinimo agentūra.

Darbuotojas neprivalo turėti 12 mėnesių darbo stažą, jei jis buvo atleistas iš darbo vien tik (arba iš esmės) dėl vienos iš šių priežasčių:

- Jūsų narystės ar veiklos profsajungoje
- Jūsų religinių arba politinių pažiūrų
- Jūsų amžiaus, lyties, šeimyninės padėties, rasės, religijos, seksualinės orientacijos, negalios arba narystės keliaujančioje bendruomenėje
- Dėl to, kad Jūs pradėjote teismo procesą prieš savo darbdavį, arba esate liudytojas procese prieš darbdavį
- Jūs pasinaudojote arba bandėte pasinaudoti savo teisėmis, kurias Jums suteikia kai kurie darbą reglamentuojantys įstatymai

Atleidimas iš darbo laikomas neteisėtu, jei darbdavys negali nurodyti svarių pateisinančių priežasčių. Atleidimas laikomas teisėtu, jei jis visiškai arba iš dalies paremtas viena iš šių priežasčių:

- Jūsų nepakankamais sugebėjimais, kompetencija arba kvalifikacija, kurie reikalingi šiam darbui
- netinkamu Jūsų elgesiu
- jei panaikinama Jūsų darbo vieta
- jei tolesnis Jūsų darbas pažeistų kitų įstatymų reikalavimus
- jei yra kitų svarbių priežasčių

Jeigu Teisių komisaras arba Darbo skundų teismas nustatys, kad Jūs buvote atleistas (-a) dėl kokios nors kitos priežasties, atleidimas automatiškai laikomas neteisėtu.

Minimalus išėjimo įteikimo terminas

Kiekvienas darbuotojas, išdirbęs mažiausiai 13 savaičių, ir kuris dirba mažiausiai 8 valandas per savaitę, turi teisę į minimalų terminą, per kurį darbdavys privalo įteikti išėjimą apie atleidimą iš darbo. Šis laikotarpis svyruoja nuo vienos iš aštuonių savaičių, priklausomai nuo stažo.

PAPILDOMA INFORMACIJA IR SKUNDAI

Šios brošiūros tikslas – suteikti darbdaviams ir darbuotojams bendro pobūdžio informaciją apie darbo teises. Ji nėra išsamus ir patikimas leidinys apie įstatymus ir jų aiškinimą. Paprašę galite gauti brošiūras/lapelius apie kiekvieną atskirą teisinį aktą.

Jeigu manote, kad darbdavys pažeidė Jūsų teises, kurias suteikia darbo įstatymai, arba jei Jums reikia papildomos informacijos apie teises, galite kreiptis į Departamento darbo teisių informacijos skyrių prie Įmonių, prekybos ir darbo departamento (Department of Enterprise, Trade and Employment), Davitt House, 65A Adelaide Road, Dublin 2, telefono numeris (01) 6313131, arba vietinio pokalbio tarifo linija 1890 220222 (papildomas numeris 3131), jei skambinate ne iš Dublino rajono. Visas mūsų brošiūras rasite Departamento tinklapyje adresu www.entemp.ie.

Ryšium su lygybės/diskriminacijos klausimais, arba dėl Jūsų teisės į motinystės atostogas, tėvystės atostogas arba įvaikinimo atostogas, galite kreiptis į Lygybės inspekciją (The Equality Authority), Clonmel Street, Dublin 2 - telefonas (01) 417 3333.

Saugos, sveikatos ir socialinio aprūpinimo darbe klausimais galite kreiptis į Sveikatos ir saugos inspekciją (The Health and Safety Authority) adresu Hogan Place, Dublin 2 – telefonas (01) 662 0400.